

Valtuustoaloite Pumppuvoimaloiden yhteisvaikutukset Kemijärven vesistöön on arvioitava

TEKL 29.04.2026 § 54
161/10.03.01.04.00/2025

Laadittu aloite:

13 valtuutettua on tehnyt aloitteen 17.2.2025 valtuuston kokouksen yhteydessä. Aloite on tämän esityksen liitteenä. Aloitteessa on tuotu esille huoli Kemijärven alueelle suunniteltujen pumppuvoimalaitosten mahdollisesta yhtäaikaisen toiminnan aiheuttamista vesistövaikutuksista. Erityisesti nostetaan esille uhka pohjasedimenttiin kertyneiden haitta-aineiden irtoamisesta.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Kemijärven kaupunki vaatii Lapin ELY-keskukselta, että Kemijärven vesistöön suunniteltujen pumppuvoimaloiden ympäristövaikutusten arviointi tehdään neljän valmisteilla olevan hankkeen osalta (Ailangan, Askanaavan, Räisälän ja Kapustan hankkeet) yhteisesti. Aloitteen mukaan arvioinnissa on selvitettävä, miten pumppuvoimalat vaikuttavat järven tilaan. Arviointi tulisi tehdä ennen ympäristöluvan myöntämistä.

Asian taustoitus:

Pumppuvoimalaitoshankkeet edellyttävät ympäristövaikutusten arviointia (YVA-laki 252/2017, liite 1, kohta 3). Ensimmäisessä vaiheessa hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiohjelman, mikä tulee lausunolle mm. kaupungille. Lausuntojen ja kuulemisen jälkeen lupa- ja valvontavirasto (LVV) tekee lausunnon arviointiohjelmasta huomioiden annetut lausunnot ja huomautukset. Tämän jälkeen hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, mikä myös tulee lausunolle ja julkiseen kuulemiseen. Kun LVV katsoo, että arviointiselostus on riittävä, se laatii perustellun päätelmän. Päätelmä sulkee ympäristövaikutusten arviointiprosessin. Päätelmästä ei voi valittaa. Arviointiselostuksessa ja päätelmässä esitetyt asiat huomioidaan hanketta luvitettaessa.

YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:n mukaan hankkeen todennäköisesti merkittävien ympäristövaikutusten arvion ja kuvauksen on katettava mm. hankkeen yhteisvaikutukset muiden olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa. YVA-prosessia ohjaa ja valvoo lupa- ja valvontavirasto (LVV) (aiemmin ELY-keskus). Mikäli hankkeet toteutuvat samalle alueelle ja samaan aikaan, LVV voi edellyttää, että hanketoimijat laativat vaikutusten arviointia yhteistyössä toistensa hankkeet huomioiden. Hankkeiden yhteistyötä voidaan edellyttää niiltä, jotka ovat joko luvitus- tai YVA-prosessin aloittaneet. Hankkeet, joista ei ole vireillä viranomaisprosessia, ei voida yhteistyöhön velvoittaa. Toki vapaaehtoisuuden pohjalta toimijat voivat niin tehdä.

Vastaus aloitteeseen:

Vt. tekninen johtaja esittää, että Kemijärven kaupunki ei tee esitystä lupa- ja valvontavirastolle (aiemmin Lapin ELY-keskus) yhteisvaikutusten arvioinnista erillisenä asiana. Sen sijaan Kemijärven kaupunki on antanut lausunnot pumppuvoimalaitosten YVA-ohjelmiin ja selostuksiin ja tuonut niissä esille yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyden.

Kaupungin lausunnoissa on korostettu sekä nykyisen säännöstelyn että suunniteltujen pumppuvoimalahankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeys. Lausunnoissa on tuotu esille mm. sedimenttiin mahdollisesti kertyneet haitta-aineet, rantojen eroosiot ja vaikutukset kalojen lisääntymismahdollisuuksiin.

Lausunnossa (KH 30.3.2026 § 109) Vaaranlampien pumppuvoimalahankkeen ja voimajohdon YVA-ohjelmasta Kemijärven kaupunki on lausunut mm. seuraavaa: Alueella on useita pumppuvoimalaitoshankkeita menossa samaan aikaan. Ympäristövaikutusten arviointi erityisesti vesistö- ja kalastovaikutusten osalta sekä voimajohtoverkon osalta tulisi tehdä kaikkien hanketoimijoiden yhteistyönä siten, että kaikkien hankkeiden yhteinen vaikutus arvioidaan. Arvioinnissa tulee huomioida Kemijärven nykyinen säännöstely sekä mahdolliset sään ääri-ilmiöt ja muut poikkeustilanteet.

Lausunnossa (KH 6.10.2025 § 354) Ailangantunturin pumppuvoimalaitoksen ja voimajohdon YVA-selostuksesta Kemijärven kaupunki on lausunut mm. seuraavaa: Pumppuvoimalaitos vaikuttaa merkittävästi Kemijärven vesitalouteen. Samaan aikaan on suunnitteilla kolme muuta pumppuvoimalaitosta. Lisäksi Kemijärvi on nykyisin voimakkaasti säännöstelty. Viime aikoina lisääntyneen lyhytaikaissäännöstelyn vaikutukset tulee huomioida mallinuksissa. Näiden kaikkien hankkeiden ja nykyisen toiminnan yhteensovittaminen on tarpeen arvioida huolellisesti ennen kuin uusille toimijoille annetaan luvat.

Liitteenä Valtuustoaloite pumppuvoimaloiden yhteisvaikutusten arvioimiseksi Kemijärven vesistössä.

Valmistelija	Vt. tekninen johtaja Esa Pöyliö, 040 610 9738
Esittelijä	Vt. tekninen johtaja Esa Pöyliö, Kemijärvi
Päätösehdotus	Tekninen lautakunta merkitsee tiedoksi Vt. teknisen johtajan vastauksen laadittuun valtuustoaloitteeseen- Pumppuvoimaloiden yhteisvaikutukset Kemijärven vesistöön on arvioitava. Vastauksessa esitetään, että Kemijärven kaupunki ei tee esitystä lupa- ja valvontavirastolle (aiemmin Lapin ELY-keskus) yhteisvaikutusten arvioinnista erillisenä asiana. Tekninen lautakunta vie vastauksen edelleen kaupunginhallituksen ja -valtuuston käsiteltäväksi.
Päätös	Sari Leinonen esitti, että valtuustoaloitteeseen yhdytään. Tekninen lautakunta yksimielisesti päätti yhtyä valtuustoaloitteeseen.